

Jos dukters motina

D A N I E L A P E T R O V A

Iš anglų kalbos vertė
Agnė Sūnaitė

Sofoklis

VILNIUS, 2020

*Su meile ir dėkingumu
skiriu Anai ir Ivanui*

PROLOGAS

Stebėjau ją einančią gatve. Ji judėjo greitu, ryžtingu žingsniu – kaip žmogus, žinantis, kur keliauja. Praeidama pro butikus ir gurmaniško maisto parduotuves ji nestoviniavo ir nesidairė į vitrinas. Jos dėmesio nepatraukdavo net pakeliui sutikti mieli šuneliai ir kūdikiai. Tai buvo moteris, turinti konkretų tikslą ir nesidairanti atgal, – tokias nesunku sekti, tačiau dėl visa ko laikiausi atstumo.

Šaligatviais ėjo daug žmonių, bet grūsčių nebuvo. Brodvėjumi abiem kryptimis lėtai slinko automobiliai. Ji įėjo į ant kampo įsikūrusią kavinę „Starbucks“, prieš tai palaikiusi duris dviem išeinančioms moterims. Lūkuriavau šalia gretimos parduotuvės „AT&T“. Regis, teks palaukti – pro langą buvo matyti ilga prie kavos gėrimų nusidriekusi eilė. Žinojau, kad ji užsisakys latės – visada nusipirkdavo didelį puodelį. Man šis jos pasirinkimas patiko – ne kokia įmantri nesąmonė, kaip kad karamelinis dvigubas moka frapučinas, bet ir ne paprasta juoda kava, kokias geria pilkos pelytės. Kaip tik tokios moterys man ir patinka.

Virš namų stogų ir vandens bokštų iš vakarų grūdosi tamsūs ir pikti debesys. Oras kvepėjo lietumi. Vėjo gūsis atpūtė plastikinį maišelį, kuris sukdamasis pralėkė pro mane ties juosmeniu. Atsisukusi pamačiau, kaip jis atsimušė į geltono taksi

automobilio priekinį stiklą, o po to nukrito ant žemės. Iš kampe stovinčios perpildytos šiukšliadėžės vėjas išpūtė popieriaus skiautes. Artinosi audra.

Kai ji išėjo nešina dideliu „Starbucks“ puodeliu, veido išraiška atrodė ryžtinga kaip moters, pasiruošusios užkariauti pasaulį.

Man ji patiko. Net labai.

1 DALIS

JEI
TIK JI
ŽINOTŲ

1.

LANA

DABAR

Nužvelgiau pustuzinį aplink stalą susėdusių moterų. Man jos patiko – juk tai buvo man kaip šeima, vienintelės likusios draugės, tačiau šįvakar atrodė per sunku būti tarp jų. Norėjau kuo greičiau dingti iš fluorescencinėmis lempomis apšviesto kambario Vest Saido YMCA* sveikatingumo komplekso rūsyje, kur pavyzdingai lankiausi kas antrą penktadienį.

Mes visos priklausėme klubui, į kurį niekas nenori įstoti, – nevaisingų moterų klubui. Žinoma, mūsų tikrasis pavadinimas buvo ne toks. Oficialiai tai buvo su nevaisingumu kovojančioms poroms skirta palaikymo grupė, tačiau ją lankė beveik vien moterys.

Šiandien mūsų susirinko vos kelios – turėjai jaustis išties beviltiškai, kad čia ateitum Didįjį penktadienį.

Man šįvakar buvo ypač nelengva, o dar labiau erzino stiprus kambarįje tvyrantis aitraus troškinio kvapas, sklindantis iš popierinio puodelio, iš kurio godžiai siurbė liesa moteris kitoje stalo pusėje. Mes visos atėjome po darbo (išskyrus Robiną, kuri Džimio Ču bateliais atkaukšėjo pakeliui į kažkokį ištaigingą renginį). Bet, jei jau į šį belangį, skausmo prisigėrusį kambarį nešiesi maistą, gal reikėjo pasirinkti ką nors ne tokio aromatingo?

* YMCA (angl. *Young Men's Christian Association*) – pasaulinė organizacija, besirūpinanti, kad vietinių bendruomenių jaunimas gyventų geresnėmis sąlygomis.

Paprastai su savimi turėdavau butelį vandens arba sulčių, o tais retais atvejais, kai norėdavosi ko nors tonizuojančio, kitapus gatvės esančioje kavinėje „Starbucks“ nusipirkdavau latės.

Prie stalo sėdinčios moterys paeiliui dalijosi savo istorijomis ir ko jau pavyko pasiekti. Kai atėjo mano eilė, giliai įkvėpiau ir sutelkiau žvilgsnį į Andžę – priešais sėdinčią smulkutę moterį rudų plaukų kupeta ir garsiu juoku. Ji iškart patraukdavo šiluma ir draugiškumu, o šalia jos pasijusdavai atsipalaidavęs ir drauge pažvalėjęs, tarsi nuo puodelio geros kavos. Mudvi čia lankėmės ilgiausiai – beveik ketverius metus. Anuomet mūsų šansai buvo daug geresni. Dabar jai trisdešimt devyneri, o man ką tik sukako trisdešimt aštuoneri. Mano akimis, Andžė buvo tikra didvyrė. Ji neturėjo partnerio ir viena pati bandė susilaukti vaiko iš donoro spermos. Po paskutinio dirbtinio apvaisinimo ciklo praeitą mėnesį ji pagaliau laukėsi ir netrukus turėjo palikti grupę.

Toms, kurios šįvakar lankėsi pirmą kartą, trumpai papasakojau ilgą savo nesėkmių istoriją ir paaiškinau, kad su partneriu Taileriu ryžomės ciklui su donorės kiaušinėliais. Šis žingsnis buvo sunkus tiek emociškai, tiek finansiškai, bet jau buvome išbandę visas kitas galimybes. Tikėjomės, kad jaunos moters kiaušinėliai bus geresni už mano pačios, tačiau šiandien po pietų paskambinęs gydytojas pranešė blogą naujieną, kad apvaisinti tik du kiaušinėliai, todėl, jei ir šįkart nepavyktų, neliktų embrionų, kuriuos būtų galima užšaldyti ir panaudoti ateityje.

– Kiaušinėlių perkėlimas numatytas pirmadieniui, – pasakiau. – Ir aš siaubingai bijau, nes tai mano paskutinis šansas.

– Nesakyk taip. – Su šypsena pasakė kitame stalo gale sėdinti Robina, sukiodama žiedą su didžiuliu brangakmeniu. – Galėsi bandyti dar kartą.

Šalia jos sėdinti Andžė pavaizdavo šautuvą prie smilkinio.

Ketinau nekreipti dėmesio į Robinos pastabą – buvau tikra, kad ji tai pasakė iš geros valios, – ir kitu atveju būčiau taip ir padariusi, bet šįvakar jaučiausi kaip nesava.

– Žinai ką, Robina, – pasakiau stengdamasi, kad mano balsas nedrebėtų, – kai kurios iš mūsų vos gali sau leisti tą *vieną kartą*.

Kai ji nuraudusi nusigręžė, atsilošiau kėdėje niūriai džiaugdamasi, kad man pavyko ją užčiaupti.

– Negaliu patikėti, ką toji kalė leptelėjo, – pasakė Andžė, vos išėjome į lauką.

Mums į veidą pūtė žvarbus vėjas, priversdamas užsitraukti striukes ir susikišti į kišenės rankas. Buvo neįprastai šalta. Jei visame Manhatane nežydėtų narcizai, tulpės ir azalijos, galėtum pamanyti, jog dabar vasaris, o ne balandis.

– Velniai nematė tos Robinos, – pasakiau mums besileidžiant į metro. – Man dabar niekas nerūpi, išskyrus pirmadienio kiaušinėlių perkėlimą.

Andžė spustelėjo man petį.

– Žinau, mieloji. Pasistenk per daug nesijaudinti.

Tuo Andžė man ir patiko. Ji žinojo, kad neverta sakyti tokių nesąmonių kaip „nesijaudink“, nes kaip galėjau nesijaudinti? Tik akmeninės širdies žmogus galėtų nesijaudinti po trijų persileidimų ir aštuonių dirbtinių apvaisinimų.

Mudvi su Andžė Linkolno centro stotelėje įlipome į traukinį ir atsėdome priešais moterį su vaiko vežimėliu. Pamojavau jau paaugusiai mergytei, kuri persisvėrė vežimėlyje norėdama į mus pasižiūrėti. Jos supinti plaukai buvo sukelti aukštyn į purų kuodelį, surištą rožiniu kaspinu.

– Ji žavinga, – pasakiau jos mamai prieš vėl atsisukdama į Andžę.

– Gal eime kur nors išgerti? – pasiūlė ji. – Mano gydytojas sakė, jog taurė vyno nepakenks, gal ir tau padėtų atsipalaiduoti.

– Negaliu, manęs laukia Taileris ir turiu darbo, kurį reikia žūtbūt atlikti.

Mergytė pradėjo muistytis spardydamasi putliomis kojytėmis. Jos mama atsegė ją ir pasisodino ant kelių. Ji vilkėjo rožinę suknelę ir avėjo tokios pat spalvos batukus. Nusišypsojau ir dar kartą jai pamojavau. Mergaitė išispitrijo į mane didžiulėmis rudomis akimis, o po to plačiai išsišiepė. Regis, man atpalaidavo visą kūną ir atlėgo įtampa.

– Kaip jis sureagavo į blogas naujienas? – paklausė Andžė. Suraukiau kaktą.

– Dar nespėjau jam pasakyti.

Taileris nesidžiaugė, kad paskutines santaupas išleidome donorės kiaušinėlių ciklui, kainavusiam daugiau nei pusė mano metinės algos. Šiaip mudviem pinigų pakako – jis buvo Kolumbijos universiteto docentas, o aš dirbau „Met“ muziejaus kuratoriaus padėjėja, – tiksliau, būtų pakakę, jei visko nebūtu-me iššvaistę nevaisingumui gydyti.

– Pastaruoju metu jis keistai elgiasi, – pratęsiau. – Tiesiog daro įprastus kasdienes dalykus, tarsi šis ciklas jam nė nerūpėtų. Be to, pasidarė irzlus ir mudu pradėjome ginčytis dėl visiškų niekų.

– Vyras nemoka susidoroti su stresu. Liepk jam tau šįvakar padaryti masažą, – mirkstelėdama pasakė Andžė. Gūžtelėjau pečiais ir mano dėmesį vėl patraukė priešais sėdinti lėlytė rožine suknele. Ranka užsidengiau veidą ir, ją atitraukdama, be garso pasakiau: „Kū kū.“ Ji į mane įsistebeilijo, o po to mėgdžiodama pati pakėlė ranką. Atsisukau į Andžę.

– Kaip manai, ar jos mama leistų man paimti ją ant rankų?

– Gal pakvaišai?

– Nejau tau nekyla noras jos apkabinti?

– Gal ir kyla, bet motinos nelinkusios savo kūdikių dalyti nepažįstamiesiems.

– Juk neketinu ją pačiupusi iššokti kitoje stotelėje. – Pažvelgiau į mergaitę, o po to vėl į Andžę. – Nors, kai pagalvoji...

– Tu tikra beprotė!

– Tiesiog noriu įkvėpti to saldaus kūdikiško kvapo. – Andžė papurtė galvą. – Kas žino, – tęsiau, – gal tai man atneštų sėkmę pirmadienį.

– Kurgi ne.

– O kodėl ne? Jei susivienodina kartu gyvenančių moterų ciklai, galbūt ir motinystė užkrečiama. – Kumšteliu Andžę alkūne. – Kaip manai, kodėl nuo tada, kai tapai nėščia, su tavim praleidžiu tiek daug laiko?

– Beprotė, – pakartoja ji ir prieš atsisveikindama mane apkabina, o tuomet išlipa 86-ojoje gatvėje. Nepalinkėjome viena kitai linksmų Velykų – šeimos šventės abejoms būdavo sunkios, ypač tos, kurių dėmesio centre vaikai.

Pavažiavusi dar tris stoteles, išlipau 110-ojoje gatvėje. Man patiko gyventi Morningsaid Haitso rajone, netoli Kolumbijos universiteto miestelio. Čia apsigyvenau per antrosios pakopos studijas, taip ir pasilikau. Ši vieta pilna gyvybės: studentai, universiteto darbuotojai, iš viso pasaulio atvažiuojantys mokslininkai. Gatvėse, kavinėse ir maisto prekių parduotuvėse galėdavai nugirsti audringas diskusijas apie lyčių teises, augantį populizmą ar net poeziją. Šis rajonas buvo persmelktas praeities ir kartu smalsiai žvelgiantis į ateitį. Tarsi maža salelė didesnėje Manhatano saloje.

Mano žvilgsnį patraukė prie 111-osios gatvės kampinės parduotuvės pastatytas tulpių kibirėlis – gal šiek tiek spalvų

praskaidrintų nuotaiką? Mano vaisingumo akupunktūros specialistė visą laiką kartodavo, kad svarbu į viską žvelgti pozityviai. Nors anksčiau man tai ir nepasiteisino, nusprendusi, kad blogiau nebus, prigriebiau puokštę oranžinių tulpių. Alternatyviaja medicina užsiimanti moteris, pas kurią lankiausi prieš keletą metų, sakė, jog tai reprodukcinės čakros spalva.

Viduje stoviniavau prie ledų šaldytuvo. Pastaruosius porą mėnesių vengiau pieno produktų ir glitimo, nes, kai kurių nuomone, jie turi neigiamą poveikį vaisingumui, tačiau vargu ar puslitrus „Ben & Jerry’s“ mėtinių ledų su šokoladiniais sausainiais ką nors pakeis.

Vos iš šaldytuvo išsitraukiau ledų kibirėlį, paskambino motina – gal toji moteris aiškiaregė? Man nereikėjo atsiliepti, juolab pasakyti, kad perku ledus.

– Ak, mieloji, – pasakė ji, – juk saldumynai kenkia tavo figūrai. – Motina dėl mano figūros nerimavo dar nuo tada, kai man buvo penkeri.

– Mama, pirmadienį manęs laukia kiaušinėlių perkėlimo procedūra ir aš visai nenusiteikusi...

– Lana, kiek galiu kartoti, kad tau reikia liautis nervintis? Niekad nepastosi, jei neišmoksi atsipalaiduoti.

Žinoma, aš pati kalta, kad negaliu susilaukti kūdikio. Myliu savo motiną, bet ji turi neeilinį sugebėjimą sugadinti man nuotaiką netgi norėdama gero. Nors niekada nėra tiesiai to pasakiusi, net nesinori prisiminti, kiek kartų ji yra privertusi mane pasijusti taip, tarsi būčiau ją labai nuvylusi. Ir šįkart kalbama ne apie nesėkmes baletu mokykloje, mokantis groti pianinu ar nesugebėjimą įstoti į Harvardą. Vaikų susilaukdavo net patys kvailiausi, mažiausiai to nusipelnę žmonės, dažnai net be jokių pastangų. Papurčiusi galvą, palinkėjau jai labos nakties ir įsikišau telefoną atgal į rankinę.

Užlipusi į viršų, akimirką pastovėjau prie durų ir tik po to išsitraukiau raktus. Mane apėmė kažkoks keistas jausmas. Paprastai, sugrįžusi iš grupės susitikimų, rasdavau Tailerį beruošiantį vakarienę ir garsiai besiklausantį mėgstamų pankroko grupių – *The Clash*, *The Pogues* ar *Gogol Bordelo*. Jis pasitikdavo mane prie durų, paduodavo taurę vyno ir, pasodinęs prie virtuvės stalo, padėdavo dubenėlį alyvuogių ir lėkštę krekerių, kol baigs ruošti savo patiekalą. Aukštas, ilgomis galūnėmis jis nerangiai judėdavo po mūsų mažytę virtuvę, o mediniai šaukštai jo milžiniškose rankose atrodydavo it žaisliniai. Tokiais vakarais labiau už viską man patikdavo stebėti, kaip jis pjausto, kapoja ir maišo ingredientus niūniuodamas sau po nosimi. Tačiau šįvakar bute buvo nejaukiai tylu. Atrakinau ir stumtelėjau duris.

Dar nespėjusi įeiti, pamačiau kampe prie paltų kabyklos stovintį milžinišką Tailerio kelioninį krepšį su ratukais, prigrūstą iki pat viršaus. Paskutinį kartą jį buvau mačiusi prieš aštuonerius metus, kai jis čia atsikraustė.

– Atleisk, bet man visko jau per daug, – pasakė Taileris, o aš stovėjau gniauždama rankoje tulpes, jausdama į riešą įsirėžusį plastikinį maišelį su ledais. Jis vilkėjo Oksfordo stiliaus marškinius, kuriuos jam buvau padovanojusi per Kalėdas ir kurie man labai patiko, nes išryškino jo akių mėlynumą. Įsistebeilijau į rašalo dėmę virš kišenės, kur jis paprastai laikydavo rašiklį, sugadinusį ne vienus marškinius.

– Lana, mus žudo šis niekad nesibaigiantis skausmas. Mums reikia pertraukos.

– Pertraukos? Bet... – Man taip išdžiūvo burna, kad balsas pasidarė kimus ir gergždžiantis. – Bet juk pirmadienį laukia perkėlimas.

– Žinau. – Jis nudelbė akis. – Atleisk, bet dabar negaliu to daryti.

Spoksojama į rašalo dėmę ant jo marškinių jaučiau, kaip nuo besikaupiančių ašarų ima lietis vaizdas, o ausyse ima spengti.

– Mums reikia pabūti atskirai, – girdėjau jį sakant kažkur tarsi iš tolumos. – Viską apgalvoti.

Mano galvoje kunkuliavo daugybė minčių. Galvojau apie tai, kad pastaruuju metu jis gaudavo daugybę teksto žinučių bet kuriuo paros metu. Apie tai, koks išsiblaškęs ir irzlus jis buvo pastaruosius keletą mėnesių.

– Ar čia įsivėlusį kita moteris?

– Dėl Dievo meilės, Lana! Tai susiję tik su tavimi ir manimi. – Jis papurtė galvą. – Ketinu išsikelti mėnesiui ar porai, kad suteikčiau mums šiek tiek erdvės.

Man dar nespėjus nieko atsakyti – atšauti, kad man nereikia jokios sumautos erdvės, – jis pasilenkė ir tvirtai mane apkabino, kaip darydavo po kiekvieno persileidimo. Metro septyniasdešimties moters tikrai nepavadintum maža, tačiau jo milžiniškose rankose jaučiausi tarsi trapi porcelianinė lėlė. Atrodė, kad sulūšiu, jei jis suspaus dar labiau.

Po to jis taip pat netikėtai mane paleido, pasiėmė savo kecioninį krepšį ir neatsigręždamas išėjo.

Šaltas vėjas plazdeno užuolaidas. Atsklido gatve atbulomis važiuojančio sunkvežimio pypsėjimas, o po to stoji tylia, tik tolumoje buvo girdėti miesto garsai. Išgirdusi ant grindų nukrentant ledų kibirelį, suvokiau iš rankų paleidusi maišelį ir gėles.